

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ R. N.**, bývajúcej v Š., **2/ R. V.**, bývajúcej v Š., **3/ L. B.**, bývajúcej v Š., **4/ A. N.**, bývajúceho vo Š., všetci zastúpení JUDr. G. Z., advokátkou v B., proti žalovaným **1/ B. H.**, zomretom X., naposledy bývajúcim vo V., ktorého právnym nástupcom je žalovaný **2/ 2/ C. H.**, bývajúcemu v Š., **3/ A. H.**, bývajúcemu v D., **4/ A. Š.**, bývajúcej v Š., všetci zastúpení JUDr. M. P., advokátom v B., **o určenie neplatnosti závetu**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 4 C 52/1991, o dovolaní žalobcov 1/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 6. júla 2010 sp. zn. 9 CoD 64/2009 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave z 8. júla 2010 sp. zn. 9 CoD 64/2009, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 6. júla 2010 sp. zn. 9 CoD 64/2009 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave z 8. júla 2010 sp. zn. 9 CoD 64/2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom (v poradí prvým) z 3. apríla 1991 č.k. 4 C 52/1991-16 žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti závetu poručiťa L. V. pojatého do notárskej zápisnice z 30. septembra 1987 pod číslom N X., NZ X., zamietol a žalovaným náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie odôvodnil tým, že poručiť bol v čase závetu spôsobilý na právne úkony a závet spĺňa všetky zákonom požadované náležitosti. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 23. augusta 1991 sp. zn. 7 Co 222/1991 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že je

potrebné doplniť dokazovanie, odstrániť procesné vady, vypočúť účastníkov konania, svedkov a nariadiť znalecké dokazovanie.

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom (v poradí druhým) z 10. decembra 2008 č.k. 4 C 52/1991-729 určil, že závet poručiteľa L. V., narodeného X., zomretého X., pojatý do notárskej zápisnice z 30. septembra 1987 pod číslom N X., NZ X. na bývalom Štátnom notárstve v D. je neplatný. Žalovaným 1/ až 4/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť náhradu trov konania žalobcom v sume 185 598,40 Sk k rukám právnej zástupkyne JUDr. G. Z. do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobcovia sa návrhom domáhali určenia, že závet poručiteľa L. V. je neplatný a to z dôvodu jeho nespôsobilosti na právne úkony ako aj z dôvodu, že poručiteľ nepodpísal závet spísaný formou notárskej zápisnice. V konaní bolo preukázané, že nebohý poručiteľ, ktorý bol v príbuzenskom pomere so žalobkyňou 1/ R. N., prvýkrát zriadil závet formou notárskej zápisnice v roku 1982 v prospech žalobkyne 1/ a jej nebohého manžela. Žalobkyňa 1/ od 1. júna 1981 do roku 1985 vykonávala opatrovateľskú službu a všestranne sa starala o nebohého poručiteľa a jeho manželku. V roku 1985 medzi manželkou nebohého poručiteľa a žalobkyňou 1/ došlo k nezhodám. Napriek tomu, že opatrovateľská služba žalobkyne 1/ v roku 1985 bola zrušená, bolo preukázané, že žalobkyňa 1/ k poručiteľovi a jeho manželke naďalej chodievala, starala sa o nich až do októbra 1986, kedy bola vyhnaná z ich domácnosti žalovaným 1/ B. H.. 30. septembra 1987 poručiteľ i jeho manželka zriadili do notárskej zápisnice novší závet v prospech žalovaných – žalovaného 1/ B. H. a toho času jeho nebohej manželky E. H.. Notárska zápisnica bola vyhotovená bývalým štátnym notárom v D. JUDr. L. K., ktorý ovládal slovenský i maďarský jazyk a bol aj maďarskej národnosti. Súd prvého stupňa po preskúmaní notárskej zápisnice dospel k záveru, že po formálnej stránke notárska zápisnica obsahujúca závet poručiteľa spĺňa všetky zákonom predpísané náležitosti. Vzhľadom na namietané skutočnosti ohľadne neplatnosti závetu z dôvodu nepravosti podpisu poručiteľa a jeho nespôsobilosti na právne úkony bolo vykonané dokazovanie 2 znaleckými posudkami z odboru grafológie a 3 znaleckými posudkami z odboru psychiatrie. S poukazom na záver kontrolného znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru Bratislava bolo jednoznačne preukázané, že podpis obsiahnutý v notárskej zápisnici z 30. septembra 1987 sp. zn. N X., NZ X. vyhotovil poručiteľ s tým, že krstné meno vyhotovil vedenou rukou a to s najväčšou pravdepodobnosťou za pomoci svojej manželky. Z tohto dôvodu preto nemožno hovoriť o tom, že v notárskej zápisnici sa nachádza vlastnoručný podpis poručiteľa, keďže vlastnoručne tam podpísal iba svoje priezvisko.

Na druhej strane z obsahu zápisnice vôbec nevyplýva, že by tam bola prítomná nejaká ďalšia osoba (manželka), ktorá mala pomáhať pri podpísaní závetu a dokončení jeho podpisu. Tým, že poručiteľ podpis na zápisnici nevyhotovil celkom vlastnoručne, znamená, že bol pri podpísaní tejto listiny pod určitým nátlakom a nemožno hovoriť o slobode prejavenej vôle. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že poručiteľ so žalobkyňou 1/ ako príbuznou mal vždy dobré vzťahy, nikdy sa nepohádali, medzi nimi po celý čas pretrvával kladný, pomerne blízky príbuzenský vzťah. I keď duševná porucha u nebohého poručiteľa, aj keď iba prechodná v čase zriadenia sporného závetu bezpečne preukázaná nebola, vyhodnotiac všetky dôkazy vykonané v tomto konaní nie je skutočne možné vylúčiť, že nebohý poručiteľ v čase zriadenia druhého závetu v prospech žalovaných bol v takom psychickom stave vzhľadom na vek, prekonané choroby už z prechádzajúceho obdobia, na apatiu, v ktorej žil, keďže bol pod určitým dozorom žalovaných, že nevedel presne rozpoznať následky svojho konania v čase zriadenia sporného závetu. Tieto skutočnosti napriek všetkým jeho zisteným a diagnostikovaným chorobám však bezpečne preukázané neboli. Súd teda po zhodnutí všetkých vykonaných dôkazov v ich vzájomnej súvislosti dospel k záveru, že závet je neplatný z dôvodu, že nebol vlastnoručne podpísaný nebohým poručiteľom a ďalej, že bol zistený aj nedostatok slobody vôle s poukazom aj na jeho vážny kolísavý zdravotný stav zistený práve kontrolným znaleckým posudkom psychiatrickej nemocnice P. v P. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalovaných 1/ až 4/ rozsudkom zo 6. júla 2010 sp. zn. 9 CoD 64/2009 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave z 8. júla 2010 sp. zn. 9 CoD 64/2009 zmenil napadnutý rozsudok tak, že žalobu zamietol. Žalobcom 1/ až 4/ uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 2/ až 4/ náhradu trov konania 4 546,68 € k rukám ich právneho zástupcu, do troch dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že pod podpisom treba rozumieť také vypísanie mena, ktoré závetca obvykle používa, vypísanie celého priezviska a mena sa nevyžaduje. Krajský súd uviedol, že z obsahu spisového materiálu vyplynulo, že poručiteľ a jeho manželka mali poskytovanú opatrovateľskú službu dobrovoľnou opatrovateľkou – žalobkyňou 1/ od roku 1982 až 1985, ktorá bola aj ich príbuznou a ktorá ich navštevovala. Opatrovateľská služba bola v roku 1985 zrušená. Žalobkyňa 1/ však poskytovala starostlivosť manželom V. aj naďalej až do októbra 1986, kedy bola podľa jej tvrdenia vyhnaná z domácnosti závetcu žalovaným 1/. Odvtedy sa so závetcom a jeho manželkou nestretla, nebola s nimi v kontakte. Následne po roku 1986 začali starostlivosť o poručiteľa a jeho manželku zabezpečovať žalovaný 1/ a jeho, toho času

už nebohá manželka E.. 30. septembra 1987 bola pod sp. zn. N X., NZ X. na Štátnom notárstve v D. spísaná notárska zápisnica JUDr. L. K., štátnym notárom, obsahujúca závet L. V.. Z notárskej zápisnice vyplýva, že totožnosť závetcu bola zistená z úradného preukazu s tým, že podľa vlastného udania a lekárskeho potvrdenia je spôsobilý na právne úkony a žiada spísať závet v zmysle, že všetok svoj majetok hnutel'ný i nehnuteľný, kdekoľvek sa nachádzajúci pre prípad smrti zanecháva B. H., narodenému v roku X. a jeho manželke E., rodenej K., rodenej v roku X., s tým, že to je jeho posledná vôľa, nemá žiadnych neopomenuteľných dedičov a činí tak z dôvodu, že závetní dedičia ako susedia sa o neho a jeho manželku v ich chorobe starajú a starostlivosť od nich možno očakávať i v budúcnosti. Notárska zápisnica bola napísaná, závetcovi prečítaná, do maďarskej reči pretlmočená a po schválení vlastnoručne podpísaná tak štátnym notárom ako aj závetcom. Pred týmto závetom poručiťel' zriadil 21. júla 1982 závet takisto formou notárskej zápisnice, a to v prospech žalobkyne 1/ a jej toho času nebohého manžela, takisto z dôvodu, že sa oňho a jeho manželku starali. Odvolací súd mal za to, že sporný závet po formálnej stránke splňa všetky zákonom predpokladané náležitosti pre notársku zápisnicu v súlade s ustanovením § 91 až § 96 Notárskeho poriadku. Ďalej mal za to, že na sporný závet je potrebné nazerať v prvom rade ako na závet zriadený formou notárskej zápisnice, ktorú spisoval štátny notár. Nejedná sa teda o závet spísaný doma v súkromí vlastnou rukou poručiťela. Navyše treba tiež zohľadniť skutočnosť, že v ten istý deň bol zriadený u toho istého notára aj závet manželky poručiťela sp. zn. N X., NZ X., ktorým takisto manželka poručiťela zanechala všetok svoj majetok žalovanému 1/ a jeho manželke E. z dôvodu, že je bezdetná a menovaní susedia sa o ňu a jej manžela starajú. Poručiťel' sa rozhodol spolu s manželkou zanechať svoj majetok žalovaným, nemožno toto rozhodnutie považovať za unáhlené, ale skôr za rozhodnutie po následnom zvážení a prejednaní aj s manželkou. Ohľadne podpisu poručiťela na spornom závete bolo vykonané znalecké dokazovanie dvoma znaleckými posudkami. Prvý znalecký posudok vypracoval znalec z odboru grafológie A.. D., ktorý konštatoval, že podpis v notárskych zápisniciach z 21. júla 1982 N X. a z 30. septembra 1987 N X. vyhotovil poručiťel'. V ďalšom znaleckom posudku Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru Bratislava je uvedené, že sporný podpis obsiahnutý v notárskej zápisnici z 30. septembra 1987 N X. vyhotovil L. V. s tým, že krstné meno vyhotovil vedenou rukou a to s najväčšou pravdepodobnosťou za pomoci svojej manželky. Zdravotným stavom poručiťela je vysvetliteľný dôvod vyhotovenia krstného mena vedenou rukou. Odvolací súd túto skutočnosť na rozdiel od názoru súdu prvého stupňa nepovažoval za skutočnosť spôsobujúcu neplatnosť závetu z dôvodu nedostatku slobody vôle. V zmysle platnej judikatúry stačí, ak je

závet podpísaný len priezviskom, nemusí byť podpísaný aj krstným menom. Keď však už bol podpísaný krstným menom vyžaduje sa aj to, aby bolo krstné meno napísané vlastnoručne. Pomoc tretej osoby pri podpise krstného mena odvolací súd nepovažoval za skutočnosť spôsobujúcu neplatnosť závetu. Takisto nepovažoval za dôvodnú aplikáciu ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd, i keď posúdenie psychického stavu poručiteľa nebolo predmetom odvolania, mal za to, že znalecké dokazovanie i ostatné dokazovanie vykonané za účelom posúdenia spôsobilosti poručiteľa na právne úkony bolo vykonané v dostatočnom rozsahu a žiaden z vykonaných dôkazov jednoznačne nepotvrdil, že by závetca nebol v čase spísania závetu spôsobilý na právne úkony. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 4/ dovolanie a navrhli napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 238 ods. 1 a § 237 písm. f/ O.s.p. Uviedli, že odvolacie konanie je postihnuté inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci ako aj to, že odvolací súd nesprávne právne vec posúdil. Navyše sa nevysporiadal so skutočnosťou ohľadne ukončenia opatrovania navrhovateľkou tak, ako to bolo v konaní preukázané vykonaným dokazovaním. Majú za to, že závet nespĺňa všetky náležitosti, pretože poručiteľ nevidel pre ochorenie oboch očí, a pre ktoré ochorenie sa následne podrobil operácii jedného oka. Ďalej uviedli, že závetca neovládal slovenský jazyk. V danom prípade išlo o 84 ročného starca s vážnymi zdravotnými ťažkosťami, ktorému zlyhávali základné životné funkcie, zle sa orientoval. Zdôraznili, že prvostupňový súd neodôvodňoval neplatnosť závetu len tým, že podpis závetcu nebol celý napísaný závetcom ale aj tým, že závetca neprejavil slobodnú vôľu, no odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí s právnymi závermi prvostupňového súdu náležite nevyporiadal, čím je jeho rozhodnutie nedôsledné a nepreskúmateľné. Odvolací súd však poukazoval na to, že z vykonaných dôkazov (neuviedol ktorých a ani žalobcovia to nevedia) vyplýva, že závetca cielene spísal závet ako spoločné rozhodnutie jeho a jeho manželky o ich spoločnom majetku. Pokiaľ ide o odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu ohľadne spôsobilosti závetcu na právne úkony, uviedli, že vzhľadom na výpoveď MUDr. R., ktorá osobne závetcu vyšetrovala je viac ako isté, že v tejto otázke bez nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania nie je možné urobiť jednoznačné závery a vyporiadať sa aj s námietkami žalobcov ku každému znaleckému posudku, ktoré zostali bez povšimnutia čo do hodnotenia skutkového stavu. Navyše aj žalovaní žiadali v odvolaní, aby bolo vo veci vykonané kontrolné znalecké dokazovanie, odvolací súd sa ani s ich argumentáciou

nevysporiadal. Odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) dovolateľa vidia v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je riadne odôvodnené (§ 157 ods. 2 O.s.p.) a bolo zmenené bez toho, aby odvolací súd zopakoval dokazovanie. Ďalej poukázali na to, že keď už odvolací súd bol toho názoru, že na vec sa vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce – ide o Notársky poriadok zákon č. 323/1992 Zb. o postupe notára pri spisovaní závetu, súd nepostupoval podľa § 213 ods. 2 O.s.p. a nevyzval účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto predpisu vyjadrili (ide o predpis na tento prípad neaplikovateľný). V dobe zriadenia sporného závetu platil zákon č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárom – notársky poriadok.

Žalovaní sa k dovolaniu vyjadrili a navrhli ho ako nedôvodné zamietnuť. Zároveň si uplatnili právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V zmysle ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné, proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto zákonom ustanovení (t.j., či nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či nesprávne obsadeným súdom). Dovolatelia vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietali a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo.

V dovolaní sa namieta existencia vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú dovolatelia vidia v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, resp. v jeho nepreskúmateľnosti.

Skúmanie, či odvolacím súdom bola účastníkovi podľa jeho tvrdení postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) je založené vždy na individuálnom prístupe k prejednávanej veci. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k prípustnosti dovolania z dôvodu odňatia možnosti konať pred súdom je bohatá a zahŕňa rôzne situácie procesného charakteru.

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp.zn. I ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť dovolania a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalobcovia sa žalobou domáhali určenia neplatnosti závetu L. V. pojatého do notárskej zápisnice z 30. septembra 1987 pod číslom N X., NZ X. z dôvodu jeho nespôsobilosti na právne úkony ako aj z dôvodu, že poručiteľ nepodpísal závet spísaný formou notárskej zápisnice. Okresný súd žalobe vyhovel vychádzajúc z toho, že poručiteľ podpis na zápisnici nevyhotovil celkom vlastnoručne, pri podpísaní tejto listiny bol pod určitým nátlakom, nebolo možné preto hovoriť o slobode prejavenej vôle. Konštatoval, že aj keď duševná porucha u nebohého poručiteľa v čase zriadenia sporného závetu bezpečne preukázaná nebola, vyhodnotiac všetky vykonané dôkazy nebolo možné vylúčiť, že nebohý poručiteľ v čase zriadenia druhého závetu v prospech žalovaných bol v takom psychickom stave vzhľadom na vek, prekonané choroby už z prechádzajúceho obdobia, na apatiu, v ktorej žil, keďže boli pod určitým dozorom žalovaných, že nevedel presne rozpoznať následky svojho konania v čase zriadenia sporného závetu. Tieto skutočnosti napriek všetkým jeho zisteným a diagnostikovaným chorobám však bezpečne preukázané neboli. Súd po zhodnotení všetkých vykonaných dôkazov v ich vzájomnej súvislosti dospel k záveru, že závet je neplatný z dôvodu, že nebol vlastnoručne podpísaný nebohým poručiteľom a ďalej, že bol zistený aj nedostatok slobody vôle s poukazom aj na jeho vážny kolísavý zdravotný stav zistený práve kontrolným znaleckým posudkom psychiatrickej nemocnice P.v P. Krajský súd naopak dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná, preto rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu zamietol. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že závet je platný a vyjadruje slobodnú vôľu poručiteľa, pretože z vykonaných dôkazov vyplýva, že závetca cielene spísal závet ako spoločné rozhodnutie jeho a jeho manželky. Okrem iného ešte uviedol, že každý môže prejaviť svoju poslednú vôľu do notárskej zápisnice, ktorú spíše

na žiadosť účastníka hociktorý notár, pričom postupuje podľa Notárskeho poriadku (zákon č. 323/1992 Zb.). Odvolací súd uzavrel, že závet spĺňa všetky zákonom predpokladané náležitosti pre notársku zápisnicu v súlade s ustanovením § 91 až § 96 Notárskeho poriadku. Nie je zrejmé, z akého právneho predpisu odvolací súd vychádzal, keďže na jednej strane hovorí o zákone č. 323/1992 Zb. (v čase spísania závetu ešte nebol účinný) a na strane druhej o § 91 a nasl. Notárskeho poriadku (bez uvedenia čísla zákona), zrejme zákona účinného v čase spísania závetu a to zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok), keďže aplikáciu tohto právneho predpisu okresnému súdu nevytkol. Pre úplnosť dovolací súd ešte dodáva, že aj citácia ustanovenia § 476 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je podľa stavu účinného ku dňu spísania závetu. V tejto časti treba považovať rozhodnutie krajského súdu za nepreskúmateľné.

Pokiaľ ide o ďalšie odôvodnenie, odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľný.

Okresný súd po zhodnotení všetkých vykonaných dôkazov (listinné dôkazy, znalecké posudky, výpoveď svedkov, účastníkov konania) dospel k záveru, že závet je neplatný aj z dôvodu, že bol zistený nedostatok slobody vôle s poukazom aj na znalecký posudok psychiatrickej nemocnice P. v P. („nie je možné vylúčiť prítomnosť duševnej poruchy“). Krajský súd len konštatoval, že závetca cielene spísal závet ako spoločné rozhodnutie jeho a jeho manželky, čo vyjadruje slobodu vôle. Na skutočnosti, ktoré mal súd prvého stupňa za preukázané, a z ktorých vyvodil nedostatok slobody vôle ako boli napr. dobré vzťahy medzi porúčiteľom a žalobcami a teda predpoklad nemennosti závetu v prospech žalobcov ako aj to, že porúčiteľ bol pod určitým dozorom žalovaných a jeho zdravotný stav, odvolací súd vôbec neprihliadol. Prečo tieto skutočnosti odvolací súd nepovažoval za dôležité, resp. prečo z nich nebolo možné vyvodit' záver, aký prijal okresný súd, krajský súd neuviedol. Strohé konštatovanie o cielenom spísaní závetu ako spoločného rozhodnutia porúčiteľa a jeho

manželky bez ďalšieho bližšieho zdôvodnenia nemožno považovať za dostatočné odôvodnenie rozhodnutia.

Svoje rozhodnutie teda odvolací súd neodôvodnil v súlade s požiadavkami, ktoré na odôvodnenie rozhodnutia stanovujú príslušné zákonné ustanovenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Odôvodnenie rozhodnutia súdu musí byť zrejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu, ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci (I. ÚS 241/2007).

Tým, že uvedené princípy neboli rešpektované odvolacím súdom, došlo k porušeniu základného práva dovolateľa na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p. v dôsledku čoho je konanie postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní a ani vecným prieskumom rozhodnutia. Len pre úplnosť dovolací súd záverom zdôrazňuje, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým záverom a na ním založených následných právnych záveroch, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom nevyhnutým. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriaceho podklad pre rozhodnutie v danej veci. Pre odlišné hodnotenie dôkazov je potrebné zadovážiť si rovnocenný podklad.

Pretože napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2011

**JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová